

Vyjádření oponenta ke Konceptci revize vzdělávací oblasti Člověk a zdraví

Koncepce revize vzdělávací oblasti: Člověk a zdraví

Oponent: PhDr. Eva Šírová, Ph.D.

Posouzení textu

Celý předkládaný návrh koncepce revize vzdělávací oblasti Člověk a zdraví je přehledně strukturován dle zadaných otázek a stručně a výstižně na dané otázky odpovídá, což velice zpřehledňuje celé pojetí navrhovaných revizí.

Myslím, že veškeré formulace a odpovědi jsou srozumitelné jak odborníkům v oblasti pedagogiky, tak i běžným učitelům základních škol. Veškeré uvedené informace a formulace považuji za odborně a terminologicky přesné, bez zbytečného balastu a mířící k dané věci a jasně odpovídající na zadané otázky.

Velice oceňuji i zařazení konkrétních příkladů a bohaté odkazování na relevantní zdroje a konkrétnější informace. Jedině v případě novějšího termínu „*digitální hygiena*“ si nejsem jistá, zda všichni učitelé ZŠ vědí, o co konkrétně jde. Možná by stálo za to, ho krátce rozvést.

Posouzení obsahu

Předložený návrh koncepce revize vzdělávací oblasti Člověk a zdraví považuji za inovativní v mnoha směrech, především díky důrazu na **posílení osobnostně sociální výchovy**, na **změny v realizaci výuky** směrem k častějšímu využívání aktivizačních a evokačních metod s propojením s praktickými životními situacemi apod., což je zcela v souladu s aktuálním celosvětovým trendem a vyplývá to i ze změn ve společnosti a ze změn ve výchově současné generace dětí.

Autoři navrhované koncepce revize této VO neopomněli ani současný silný trend k digitalizaci naší společnosti a zahrnují i toto do své koncepce důrazem na **rozvoj digitálních kompetencí učitelů i žáků** a nezapomínají i na otázku digitálního wellbeingu, který nyní rezonuje i v mnoha pedagogických a psychologických výzkumech.

Za velice přínosné také považuji návrh **změny názvu** této vzdělávací oblasti, vedoucí k jejímu obsahovému zpřesnění a zdůraznění sociálně osobnostní výchovy žáků, která je zásadní pro zvýšení kvality života nás všech, a navíc dle řady výzkumů patří touto výchovou rozvinuté či získané dovednosti (tzv. soft skills) mezi nejžádanější dovednosti na trhu práce (např. dovednost spolupracovat v týmu, řešit problémy, kriticky myslet, emoční inteligence, vedení lidí, dovednost rozhodovat se, kreativní myšlení, prezentační a komunikační dovednosti, orientace na službu, kognitivní flexibilita) a ty je potřeba cíleně rozvíjet vhodnými metodami, které většinou běžní učitelé neznají.

S tím souvisí samozřejmě i **otázka pregraduální výchovy učitelů** tohoto předmětu, kde by měl být důraz na sebezkušenostní výcvik těchto učitelů a rozvoj jejich osobnostně sociálních dovedností s důrazem na zvědomění a osvojení si prvků naladěné interakce a komunikace. Vycházím v tomto směru z vlastní zkušenosti z výuky budoucích učitelů i z kurzů pro výchovné poradce z různých typů škol, kteří poté, co absolvovali 3 - 4denní interakční výcvik a měli

možnost reflektovat nejen své dovednosti, ale i zažitě výukové metody, byli schopni již sami připravit intervenční metody vhodné pro práci s žáky v jejich školách.

V souladu s návrhem doplnění názvu této vzdělávací oblasti je i návrh **rozdělení** této oblasti **do tří oborů**: Tělesná výchova, Výchova ke zdraví a bezpečí a Osobnostní a sociální výchova, kterou plně podporuji. Navíc velice oceňuji pracovní skupiny této oblasti, že dokázali spolupracovat a vytvořit takto komplexní a sjednocený návrh koncepce. Muselo to být velice obtížné.

Navrhované **propojování** této oblasti s dalšími VO (Člověk a jeho svět, Člověk a příroda, Člověk a společnost, Člověk a svět práce, Umění a kultura) a s průřezovými tématy vidím také jako velice potřebné, zvláště v oblasti obsahu učiva.

Jsem ráda, že autoři nezapomněli ani na vztah nově navrhovaného oboru Osobnostní a sociální výchova s již existujícím oborem **Etická výchova**, jež navrhuji zahrnout pod OSV. Bude určitě vhodné využít pozitivních zkušeností učitelů z výuky tohoto předmětu na školách, které jej již dlouhodobě zařazují do rozvrhu.

V závěru předkládaného dokumentu autoři také správně zdůrazňují nutnost vhodné a aktualizované neustálé **metodické podpory** škol a školských poradenských zařízení a **informovanosti rodičů** o těchto změnách a zmiňují i spolupráci s nimi, která (jak se opět ukazuje ze zkušeností především ze škol skandinávských zemí) je klíčová při zavádění změn ve školství. Vhodná a intenzivní edukace rodičů se např. ukázala jako zásadní faktor při snižování šikany ve školách ve Finsku.

Doporučení

V návaznosti na předcházející odstavec bych ráda doporučila také do navrhované koncepce **explicitněji zmínit funkční zahraniční modely výuky** předmětů odpovídající vzdělávací oblasti Člověk a zdraví. Autoři této koncepce na ně jen v otázce 2 odkazují a není zcela jasné, v čem by dané modely mohly být užitečné a inspirativní i pro nás. Ale současně si uvědomuji, že to asi vzhledem k omezenému zadanému rozsahu tohoto předkládaného materiálu nebylo možné.

Domnívám se, že důležitou roli v zavádění změn ve školství má také **vedení škol**, které přispívá k celkovému klimatu školy a nastavuje komunikaci s učiteli, žáky i rodiči, a proto bych také v koncepci uvítala pár zmínek k jejich roli při zavádění těchto změn. Vedení škol může svými nařízeními a způsobem komunikace zásadně přispět k wellbeingu svých učitelů, žáků i rodičů.

Svou důležitou roli při zavádění změn a edukaci širší veřejnosti také samozřejmě hraje MŠMT, které může za pomoci řady spolupracujících institucí včetně NPI vést vhodnou podporující **mediální kampaň** cílenou nejen na učitele, ale i na žáky a jejich rodiče. Toto může významně přispět k rychlému přijetí navrhovaných změn a k jejich vhodné realizaci.